

Pandemiak
genero arrakala
eta zaintza
lan ikusezina
areagotu
zituenekoa

Pandemiak genero arrakala eta zaintza lan ikusezina areagotu zituenekoa

Nahia Idoiaga Mondragon.

Bilboko Hezkuntza Fakultateko Bilakaeraren eta Hezkuntzaren Psikologia Saileko irakaslea da. UPV/EHU.

Orain gutxi irakurritako artikuluko batek zioen maila akademikoan lehen egile femeninoarekin onartutako artikuluen proportzioak behera egin duela konfinamendu-aldietan. Zehazki, 60.000 aldizkariko azterketak erakutsi zuen 7 puntu jaitsi zela maiatzean egile emakumezkoen proportzio hau gizonekin alderatuz, azken lau urteetan emakumezkoen publikazioen proportzioak gora egin zuenean (Frederickson, 2020). Hau da, gizonezkoek proportzionalki gehiago jarraitu ahal izan dute beraien iker jardunetan emakumezkoek baino. Horren arrazoia, edo arrazoi nagusietako bat behintzat, garbia da nire ustez, konfinamenduan emakumeok gure gain hartu behar izan dugun zaintzaren zama (adingabekoena, zaharrena, mendeko pertsonena etab.).

Zainketen banaketan arrakala handia zegoela susmatu guk geuk Euskal Herriko 1.000 familia ingururi galdetu genien konfinamenduan zehar umeen zaintza nola kudeatzen ari ziren. Haurren zaintzaren karga hori emakume edo gizonezkoen menpe geratzen ari zen aztertu nahi genuen. Familia mota anitzek parte hartu zuten arren, zaintza hori emakumeen (amaren, amen, tutore emakumearen etab.) edo gizonezkoen (aitaren, aiten, tutore gizonezkoaren, etab.) esku zegoen zen aztertu nahi genuena. Emaitzak argiak izan ziren, parte-hartzaileen %40,1ek adierazi zuen etxeko haurren zaintzaz soilik ama arduratzen zela, soilik aita arduratzen zela %4,7k esan zuten bitartean. Halaber, konfinamendu egoeran familian norbaitek bere lan egoera aldatu zuen galdetzean (murrizketa bidez, telelan eskaera bidez, eszedentzia bidez, etab.) %32,1ek esan zuen emakumezkoak soilik eskatu zuela bere lan egoera aldatzeko eta %11,3k gizonezkoek soilik eskatu zutela.

Halere, egia da, gutako askok lanean jarraitu genuela, maila guztietako irakasle anitzen sentsazioa inoiz baino lan gehiago egin izana delarik, ordutegirik gabe, lanegun eta jai egun banaketarik gabe eta batez ere pantailako beste aldean zeuden horiengana behar bezala, kalitatezko hezkuntza bermatuz, heltzen ari ginen edo ez lar argi izan gabe. Edukien transmisioa, lanak bidaltzea, online klaseak antolatzea etab. funtsezkoa zela esan ziguten, baina gure hezkuntza antzu geratu zen gure ikasleak zaintzeko baliabiderik gabe geundelako. Pandemiaren hasierako hilabete luze haietan hezkuntza eragileok ez genuen lortu zurgarrienen bizitzak erdigunean jarriaz zainduz kalitatezko hezkuntza bermatzea. Gure babes gabe geratu ziren bortxa eta bazterketa jasaten ari ziren hainbat eta hainbat ikasle, eta baita pandemia egoeraren aurrean gainezka eginda animikoki babesgabe sentitu ziren beste hainbat ere.

Baina zaintzarekin kontraesan edota arazoak ez genituen maila profesionalean soilik jasan, etxean ere puri-puriko gaia izan genuen. Lanean %100ean (edo %20 0ean sarri) jarraitu behar horretan etxekoen zaintzarako espazioa non zegoen? Nola uztartu lana, zaintza eta kasu askotan gure etxekoen hezitzaile ere bihurtu izana? Ez dut uste umeari titia ematen bilera birtualak izan dituen bakarra izan naizenik, inoiz web-kamara aurpegi parean jarrita edo kenduta klaseak ere umea zintzilik nuela eman ditudalarik; ez dut uste ezta nire alaba alboan bere etxeko lanak egiten nuen bitartean, lan birtual horretan jardun duen bakarra izan naizenik; ezta momentu batean umei telebista jarri behar izan dien bakarra ditzosozko telelana burutu ahal izateko.

Eta kontziente naiz noski, ni pribilegiotik hizketan ari naizela, lan eta soldata duinak ziurtatuta dituen emakume nazional eta zuriaren pribilegiotik. Zaindu edo jatearen artean aukeratu behar izan duten hainbat eta hainbat ere badaude gure bizilagunen artean. Orain gutxi pediatra batek kontatzen zidan ama batek bere semea ez konfinatzeko erregutzen ziola, lanera agertu ezean bota egingo zutelako, eta bizi-irauteko lan horretako diru sarrera behar beharrezko zutelako. Hau da, zaintzeko eskatu digute, zaintza berezkoa automatikoa edota botoi bati emanda burutu ahalko balitz bezala. Baina ez zaintzea, ez hezteaz ez da berezko kontua, urte luzez ikusezin izan arren. Zaintzak eta hezkuntzak denborak, espazioak eta konpromisoak behar dituzte.

Sarri gogoratu dut hilabete hauetan 2020ko Martxoak zortziko protesten harira Euskal Herriko Bilgune Feministak burututako irakurketa. Orain hain urrun ikusten ditugun pandemia aurreko egun haietan hala zioten: «Gurean ere feminismoaz hitz

egingo digute, nahiz eta euskal lurraldeetako gobernuek Mugimendu Feminista entzun ez eta zaintzaren ardura politikoa hartu ez. Hitz hutsalak baino ez dira konpromiso zehatz eta integralak hartzen, eta horiek diruz hornitzen eta ebaluatzeko irizpideak ezartzen ez diren bitartean. Izan ere, ez doaz errora. Zer dago, orduan, erroan? Erroan, astean zaintza lanei 20 ordu gehiago eskaini eta, batz bestea, %30 gutxiago kobratzen dugun emakumeak* gaude, denboran pobreagoak garenak. Erroan, soldata arrakala eta zaintza lan ikusezina dago»
(http://bilgunefeminista.eus/eu/Berriak/20200308/Erroatik_dena_aldatzeko_ari_gara).

Eta hala izan da, zaintzaz hitz egin digute, elkar zaintzeko eskatu, norbere burua zaintzeko, gure txikiak zaintzeko, gure nagusiak zaintzeko, baina non egon dira zaintzen aldeko politikak? Zaintzari ez zaio inoiz duen garrantzia aitortu, eta hau argi ikusi dugu, inoiz baino gordinago, pandemia garaian. Zaintzarako espaziorik ez dugu izan, ez da egon eta ez dago babes politikorik zaintzarekiko, ezta baliabiderik behar beharrezko genituen zaintza lan horiek ahalbidetzeko. Honenbestez, baliabide ezen aurrean hainbat eta hainbat emakumek karga sozial hori gure gain hartu behar izan dugu, ezinean jardunaz.

Beraz, buelta gaitzen gu geu ere errora, borroka dezagun zaintzak erdigunean jartzeko. Borroka dezagun irakasleok burutzen dugun zaintza kolektiboko lana baloratua izan dadin eta edozein unetan behar gaituzten talde zaugarri horiek gure babesa izan dezaten. Borroka dezagun zaintza uneak politikoki aitortuak izan daitezen eta berauek ekonomikoki eta sozialki babestuko dituzten politika aktiboak behingoz lor daitezen! Erronka ez da makala, baina pandemia honek zerbait erakutsi baldin badigu bizitza erdigunean jartzeak duen garrantzia izan da.